

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Факультет іноземної філології
Факультет історії і права

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали доповідей
IV Міжнародної науково-методичної конференції
24 березня 2023 р.
Частина II*

Харків – 2023

<i>Ага Хайсам Мухаммад</i> ОСОБЛИВОСТІ СТАНДАРТУ ХАЛЯЛЬ ЯКІМ І МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	140
<i>Байрачна Н.С.</i> ВИХОВАННЯ ТА ОСВІТА В СЕРЕДНЬОВІЧНОМУ КИТАЇ.....	142
<i>Берко Н.О.</i> ІМПЕРАТОР ДЗІММУ.....	145
<i>Гайдар Ю.В., Ямпольська Л.М.</i> ЯПОНСЬКА РОДИНА В ПЕРІОД «МЕЙДЗІ ІСІН» (1868–1912 РР.).....	148
<i>Гуріна А.С.</i> ВИХІДЦІ ЗІ СХОДУ НА АРЕНІ РИМСЬКОГО КОЛІЗЕЮ.....	152
<i>Дерев'янка А.Р.</i> ТРАДИЦІЇ СУЧАСНОЇ ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ.....	155
<i>Капля Т.С.</i> ОННА-БУГЕЙСЯ ЯК ЯВИЩЕ В ІСТОРІЇ САМУРАЙСТВА: БІОГРАФІЧНІ НАРИСИ.....	158
<i>Клочко Т.П., Бабарика А.О.</i> КАСТОВИЙ ПОДІЛ В СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ СУЧАСНОЇ ІНДІЇ.....	161
<i>Короваєнко П.О.</i> ОБРАЗ ЖІНКИ В ЯПОНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ НА ОСНОВІ РОБІТ КІТАГАВА УТАМАРО.....	163
<i>Крисенко І.А.</i> ЧАЙНА ЦЕРЕМОНІЯ – КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА СТАРОДАВНЬОГО КИТАЮ.....	166
<i>Литвін Є.А.</i> ЗАГРОБНЕ ЖИТТЯ ШУМЕРІВ.....	168
<i>Лужецька М.О.</i> ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СКЛАДОВА МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ У СТАРОДАВНЬОМУ КИТАЇ (НА ПРИКЛАДІ КОНФУЦІАНСТВА).....	170
<i>Лук'янчук А.Є.</i> БРАХМАНИ: СОЦІАЛЬНА І КУЛЬТУРНА РОЛЬ У СУСПІЛЬСТВІ ІНДІЇ.....	172
<i>Микитюк С.О., Микитюк В.О.</i> ФЕНОМЕН ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ У КРАЇНАХ СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ.....	174

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вільчинський, Ю.М., Северин-Мрачковська, Л.В. (2019). Філософія. Київ: КНЕУ.
2. Грубінко, А.В. (2010). Історія держави і права зарубіжних країн. Тернопіль: Слово
3. Крижанівський, О.П. (2006). Історія стародавнього Сходу. Київ: Либідь.
4. Соловйов, Д. (2007). Процес перетворення варн на касту у Стародавній Індії. Вилучено із: <http://um.co.ua/8/8-6/8-64034.html>

ФЕНОМЕН ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ У КРАЇНАХ СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ

Микитюк Світлана Олегівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики викладання суспільно-правових дисциплін

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Микитюк Василь Олександрович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри публічного та приватного права

Державний біотехнологічний університет

Концепція правової держави має глибокі витоки і повчальну історію. Ще в давні часи розпочався пошук справедливості, форми організації держави здатної вдало керувати державними справами і взаємодіяти з суспільством на основі закону. До вивчення змісту поняття “правова держава”, особливостей формування ідеї правової держави зверталися значна кількість сучасних науковців, серед яких Вовк П.В. (2020), Лісовська Ю.П., Лісовський П.М., Подоляка С.А. (2018) та інші.

Увагу багатьох сучасних дослідників привертають вчення мислителів минулих епох, котрі свого часу сприяли вирішенню багатьох суспільних проблем та допомогли уникнути або успішно подолати кризові явища в державі. Але, цікавим є проаналізувати як практично реалізувалися відповідні ідеї в процесі формування держави і реалізації державної влади.

Так, на території Стародавнього Китаю питання вивчення організації держави, взаємовідносин людини і суспільства, концепції державного управління обговорювалися представниками різних філософських напрямків. Найбільш послідовними у цьому були прибічники конфуціанської і легістської шкіл, які здійснили значний вплив на концепцію східної “правової держави”. Поєднана практика такого державного управління використовувалася впродовж всієї китайської історії, аж до XX століття.

Основною тематикою філософії Конфуція – засновника конфуціанства, було вчення про досконалу державу та добродішну людину. Конфуціанці порівнювали державу з великою родиною, а владу правителя – із владою глави сімейства, встановлювали головний принцип управління – панування і підлеглості (Чжен, 2017). Основні ідеї, які стали основою державного устрою

Китаю були спрямовані на зміцнення авторитету держави, беззаперечної влади імператора, регулювання суспільних відносин на основі моральних норм, звичаїв та інших неписаних правил поведінки, суворого дотримання суспільної ієрархії. Для впорядкованості суспільства, бездоганності дій держави підкреслювалася необхідність впровадження принципу гуманності (повага до старших за віком, вірність, прощення, доброта та ін.), оскільки це є принципами загальнолюдської моралі. Однак, у конфуціанському вченні гуманність передбачає мінімізацію індивідуальності заради загального блага, а бажання людини збігаються із суспільними вимогами. Така модель існування держави у повному об'ємі була реалізована за часів правління династії Хань, де конфуціанство стало офіційною релігією.

На противагу конфуціанству представники школи легістів розробляли модель держави на основі закону. Одним із відомих мислителів-управлінців даної течії був Шан Ян, філософсько-політичні ідеї якого знайшли відображення у “Книзі правителя Шан”, а його послідовні реформаторські дії поступово призвели до утворення єдиної централізованої держави Цінь. Основна ідея полягала у зміцненні законності для боротьби з правопорушеннями, пріоритеті державної влади над населенням країни; зосередженні інтересів держави на збільшенні прибутків та військової міці, застосуванні суворох покарань навіть за дрібні правопорушення та інші (Кошовий, 2015). Таке започаткування ідеї створення наддержави і рівності усіх перед законом, що дозволило об'єднати державу, зміцнити державну владу, організувати населення для проведення великого будівництва країни і створити принцип невідворотного покарання за найменшу провину на роки вперед.

Послідовником ідей китайської моделі управління стала Японія, яка у VIII – X ст. створила “правову державу” (ріцурьо кокка), особливості функціонування якої відображалися у положеннях кримінального і адміністративного права (кодекси “Тайхо Йоро рьо”, “Тайхо Йоро ріцу”), проголошували беззаперечну владу імператора (але зберігався вплив представників родинних груп), двір імператора підпорядковувався етикету; закріплення офіційної ідеології – синтоїзму, згодом буддизму; створення центрального апарату управління з чітким підпорядкуванням (Микитюк С.О, & Микитюк В.О., 2021). Державний апарат управління передбачав необхідність залучення великої кількості чиновників, підготовка, висування на посаду, надання рангу, призначення і переміщення яких регламентувалося окремими законами. Судова влада була невід'ємною від адміністративної і їх поділ залежав від територіальних особливостей, де вищі органи контролювали нижчі, а у виключних випадках справу можна було оскаржити в порядку апеляції.

Отже, стародавній період в країнах Сходу мав особливості щодо створення феномену правової держави або держави створеної на основі закону, відмінної від сучасного уявлення про неї, в якій життя людей підпорядковувалося закону, державна влада панувала над суспільством, основним вважався лише суспільний інтерес, поглинаючи особистість, але це стало невід'ємною частиною історії цих держав і національно-культурною особливістю їх подальшого розвитку.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вовк, П.В. (2020). Правова держава: вітчизняні наукові підходи до змісту поняття. Національний університет “Одеська юридична академія”. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/16856>
2. Лісовська, Ю.П., Лісовський, П.М., & Подоляка, С.А. (2018). Правова держава: історія, теорія, методологія. К.: Кондор. URL: <http://dcmaup.com.ua/assets/files/pravova-derzhava.pdf>
3. Чжен, А. (2017). Модернізаційний потенціал конфуціанства на етапі “Політики реформ і відкритості”: можливості та реалії. *Китаєзнавчі дослідження*, 1-2, 22-33. URL: <https://sinologist.com.ua/wp-content/uploads/2018/03/Chzhen.pdf>
4. Кошовий, С. Шан Ян і його концепція держави (2015). *Етнічна історія народів Європи*. URL: <http://ethnic.history.univ.kiev.ua/data/2015/45/articles/22.pdf>
5. Микитюк, С.О., & Микитюк, В.О. Держава і право Японії в період формування правової держави (ріцурьо кокка) (2021). *Проблеми публічного і приватного права*. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/9340/1/138-Chapter%20Manuscript-3905-1-10-20210917.pdf>

СТАТУС ЖІНКИ В СУЧАСНОМУ ТУРКМЕНИСТАНІ

*Москальова Анастасія Олександрівна, здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня 2 року навчання факультету історії і права
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Науковий керівник: к. і. н., доц. А.В. Беззубенко*

Туркменістан – одна із найбільш закритих країн у світі. Після розпаду Радянського Союзу політика країни спрямована на «повернення до традицій», що передбачає певним чином і дистанціювання від радянської кампанії «жіночої емансипації». Відродження «Türkmençilik» (тобто туркменських традиційних цінностей, культури та ідентичності) і оздоровлення туркменської нації знайшли прояв у закликах повернути «емансипованих» жінок до туркменського коріння. Іншими словами, в Туркменістані пропагувався образ матері (жінки), як символу національного вогнища та дому, берегині традиційних сімейних цінностей.